

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
DOKTORA PROGRAMI
DERS İÇERİKLERİ

I. YARIYIL SEÇMELİ DERSLER

TDE 701 Eski Türk Edebiyatında Tematik İncelemeler

Eski Türk edebiyatından bir konu ya da metin seçilerek hem metin analizi hem de bibliyografik çalışma ile incelenmesi yapılacaktır.

TDE 703 Klâsik Türk Şiirinde Muhteva İncelemeleri I

Klâsik Türk edebiyatında sıklıkla kullanılan “âşıkâne şiir”, “rindâne şiir”, “şühâne şiir”, “hikemî şiir”, “tasavvufî şiir” gibi kavramlar; kuramsal çerçeve, tarif ve tasnif, tarihsel gelişim ve temsilcileri açısından ele alınacak ve örnek metinler okunacaktır.

TDE 705 Eski Türk Edebiyatında Sosyal Hayat I

Klâsik Türk Edebiyatının sosyal arka planını oluşturan eserlerin ve yazarlarının tanınması sağlanacak. Anadolu Beylikler döneminden başlayarak on dokuzuncu yüzyıla kadar edebî eserlere yansıyan; toplumun günlük yaşamı, âdet, gelenek ve görenekleri, inanışları ve siyasî olaylar incelenecek. Klasik Türk edebiyatının kaynaklarından kabul edilen din, tasavvuf, mitoloji, milli malzeme, atasözleri ve deyimler ile çeşitli ilim dallarına ait unsurlar, metinlerden tespit edilerek yorumlanacaktır.

TDE 707 Klâsik Türk Edebiyatında Türler I

Tür kavramının tanımı yapılacak, kapsamı ve çerçevesi belirtilecek. Klâsik Türk edebiyatında ortaya çıkan türlere genel bir bakışın ardından Allah’la ilgili türler (esmâ-i hüsnâ, tevhid ve münâcât), Hz. Peygamber’le ilgili türler (hilye, kırk hadis ve gül-i sad-berg, mevlid, mirâciye, na’t ve siyer), dinî günler ve bayramları anlatan türler (ıydiye, ramazaniye ve regâ’ibiye), ahlakî yönü ön planda olan türler (nasihatnâme/pendnâme), asıl konuları din dışı olan türler yani bir yeri ya da yerleşim yerlerini anlatan türler (beldenâme/bilâdiye, dâriye, hammâmiye/hamâm-nâme, sâhilnâme, sefâretnâme, seyâhatnâme ve şehrengiz) üzerinde durulacaktır.

TDE 709 Hikemî Tarz

Klâsik Türk edebiyatında 17. yüzyılda görülmeye başlanan üslûptaki değişme ve çeşitlenmeler ele alınacak ve “hikemî” ya da diğer ifadeyle “hakîmâne şiir” kavramı üzerinde durulacaktır. Hikemî tarzın kuramsal çerçevesi, tarihsel gelişimi ve özellikleri ortaya konulacak ve bu tarzın başta Nâbî olmak üzere Türk edebiyatındaki önemli temsilcilerinin eserleri üslûp bakımından incelenecektir.

TDE 711 Tasavvufi Şerhler

Edebi bir terim olarak şerhin tanımı yapıp şerh yöntemleri hakkında bilgi verildikten sonra Türk tasavvuf edebiyatındaki şerh geleneği, şarihler ve şerh metodlarından bahsedilecektir. Mesnevi-i Manevi, Füsusu’l-Hikem, Gülşen-i Raz, Bostan ve Gülistan gibi eserlere yazılan şerhler ile Yunus Emre, Hacı Bayram-ı Veli, Eşrefoğlu Rumi, Niyazi-i Mısri gibi şairlerin eserlerine yazılan ya da kendi yazdıkları bazı şerhler okunacaktır.

TDE 713 Türk Halk Edebiyatı Araştırmalarında Yöntem

Bu dersin amacı, öğrenciye alana dair temel teorik ve pratik yöntem bilgilerini sağlamak; sözlü, yazılı ve maddi kültüre dair verileri değerlendirmede izleyeceği metotları öğretmektir. Derste, halkbiliminin kapsamına giren halk edebiyatının genel özellikleri, temel araştırma alanları, mahiyeti, temel ilkeleri ve kapsadığı konular, araştırma yöntem, kuram ve yaklaşımları, bunların temel kavram ve terimleri kavratılacaktır. Bu doğrultuda Türk halk edebiyatının araştırma konularını oluşturan sözlü, yazılı ve maddi kültüre ait verileri değerlendirmede yararlanılacak temel yaklaşımlar, teorik ve pratik yöntemler üzerinde durulacak, halkbilimi kuram ve yöntemlerinin XVII. yüzyıldan günümüze kadar gelişim süreçleri, anahtar kavramları, kurucuları, temel paradigmaları, eleştirilen yönleri anlatılacaktır. Bu program, halkbiliminin kapsamını, konusunu, yöntem ve temel ilkelerini; temel kavramlarını; tarihsel gelişimini ve kuramlarını, mahiyeti ve temel araştırma alanlarını öğretmeyi hedeflemektedir.

TDE 715 Halk Tiyatrosu

Bu derste, Türk halk tiyatrosu kapsamındaki temel kavram ve yaklaşımlarla Köy Seyirlik Oyunları, Karagöz, Meddahlık, Kukla, Ortaoyunu ve çağdaş yorumlar tartışılacak ve yorumlanacaktır. Türk Halk Tiyatrosu (Geleneksel Türk Tiyatrosu) kapsamındaki “Köy Seyirlik Oyunları”, “Karagöz”, “Ortaoyunu”, “Meddahlık”, “Kukla” ve “Tuluat” gelenekleri ile bu geleneğin devamlılığında dikkat çeken çağdaş gösteriler ve sanatçılar tanıtılacaktır. Geleneksel Türk tiyatrosunun genel özellikleri ve sınıflandırılması, gelişme evreleri, beslendiği kaynaklar, köy seyirlik oyunlarının tanımı, türleri ve kaynakları, köy seyirlik oyunlarında işlenen konular ve özellikleri, Türk gölge oyunu Karagöz’ün kökeni ve Karagöz oyunlarının oluşum dönemleri, Karagöz’ün bölümleri, oyunların konuları ve özellikleri, Karagöz’deki taklitler, tipler ve özellikleri, Karagöz’de önemli oyunlar ve meşhur hayâfler, Ortaoyununun bölümleri, Ortaoyunundaki tipler, Ortaoyununun konuları ve bu konuların tasnifi, Ortaoyunu ve Karagöz ilişkisi, “Meddah” adı ve kaynağı, meddahlığın tarihi gelişimi ve diğer ülkelerdeki temsilcileri, Meddah hikâyelerinin kaynakları, gelişimi, yapısal özellikleri ve motifleri, Meddahların özellikleri ve anlatım teknikleri, kahvehaneler ve dinleyiciler, Meddah hikâyelerinde canlandırma, dil özellikleri, anlatım özellikleri, dünyada ve Türklerde kukla, Türk kukla geleneği, kukla çeşitleri, tuluat geleneği işlenecektir.

TDE 717 Yeni Türk Edebiyatında Kavramlar ve Terimler

Tanzimat’tan beri süregelen kültürel değişimlerin içinde edebiyatın aldığı rol üzerinde durulacak. Bu anlamda geleneğin devamı olarak Divan ve halk edebiyatından gelen ve dönüşerek devam eden kavramlar üzerinde durulacak. Ayrıca özellikle Batı edebiyatından gelen yeni kavramlar da söz konusu edilecektir. Bu kavramların edebiyatta bulunduğu karşılık söz konusu edilecektir. Özellikle 1928’e kadar Arap alfabesiyle devam eden Türk edebiyatındaki kavram ve terimlerin günümüz araştırmacıları için zorluğu üzerinde durulacak ve bunlar ayrıca ele alınacaktır.

TDE 719 Mukayeseli Edebiyat

Mukayeseli edebiyat araştırmalarının ortaya çıkışı, tarihsel gelişimi, sosyal ve siyasi zemini, edebiyat araştırmalarında niçin ve nasıl kullanıldığı gibi konular üzerinde durulur. Bir araştırma yöntemi ve disiplin olarak incelenir. Dünya edebiyatlarına dair incelemelerden sonra Türk edebiyatındaki yer ve öneminden bahsedilir. Türk kültür ve edebiyatının başka milletlerin kültür ve edebiyatına etkileri ve katkıları olup olmadığı araştırılır. Türk edebiyatının dünya edebiyatlarıyla olan etkileşimi, Tanzimat sonrası Türk edebiyatındaki Fransız, İngiliz, Rus ve Amerikan tesiri incelenir. Dersin konusuyla ilgili literatür taraması yapılır.

TDE 721 Gelenek ve Yeni Türk Edebiyatı

“Gelenek” kavramının tanımlanması ve bu kavramın tanımlanmasındaki farklılıklarının sebepleri, Türk edebiyatının tarihi gelişim sürecinde oluşan edebî geleneklerin tanıtılması, aranması, tespit edilmesi, Türk Halk Edebiyatı ve Eski Türk Edebiyatının söyleyiş ve anlatım geleneklerinin tanıtılması, karşılaştırılması, millî kültür unsurlarının edebî gelenek içinde sürekliliği, gelişmesi ve değişmesi, bunların sebep ve sonuçları, Türk edebî geleneğinin Tanzimat’tan günümüze kadar edebî eserlerde ne şekilde yer aldığı, Türk halk edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı, ve Yeni Türk Edebiyatı’nda edebî geleneğin ortak motifleri üzerinde durulacak ve literatür taramaları yapılacaktır.

TDE 723 Türk Edebiyatında Modernizm

Dünyada tarih içerisindeki sosyolojik değişimler üzerinde durulacak, Avrupa'daki modernizmin aşamaları üzerinde durulacak ve bu aşamaların edebiyata yansımaları söz konusu edilecek. Siyasal gelişmeler ışığında sürece katkı sağlayan sanatçılar ve eserleri söz konusu edilecektir. Aynı şekilde Türk tarihindeki sosyolojik değişim ve dönüşüm süreçleri incelenecek bu süreçlerde edebiyatın gelişimi irdelenecek zamanla ilişkilendirilecektir. Tanzimat'tan beri süregelen modernizm hareketleri ve edebiyata yansımaları incelenecek, bu anlamda önce gelen sanatçı ve eserleri söz konusu edilecektir.

TDE 725 Eski Anadolu Türkçesi I

XIV. – XV. Yüzyıl Anadolu merkezli Oğuz Türkçesi üzerinde durulacak. Dönemle ilgili metinler incelenecek. Ses ve yapı bilgisi açısından dönem metinleri üzerinde alıştırılmalar yapılacaktır.

TDE 727 Türkiye Türkçesi (Yapı Bilgisi) I

Yapı bilgisinin temel kavram alanı çizilecek. Çekim ve yapım kategorileri ele alınacak. Bu iki kavram ve kesişme noktaları üzerinde durulacak. Metin incelemeleri yapılacaktır. Yapı bilgisi açısından metin inceleme yol ve yöntemleri gösterilecek.

TDE 729 Orhon Türkçesi I

Bilge Kağan ve Kül Tigin Yazıtları olarak bilinen Eski Türkçe metinler okunup anlamlandırılacaktır. Metinler üzerinde ses ve yapı bilgisi incelemeleri yapılacaktır.

TDE 731 Eski Uygur Türkçesi I

Kalyanamkara ve Papamkara olarak bilinen Budacı İyi ve Kötü Kalpli Prens Masalı okunup anlamlandırılacaktır. Metin üzerinde ses ve yapı bilgisi incelemeleri yapılacaktır.

TDE 733 Yeni Uygur Türkçesi I

Uygur adı ve tarihi hakkında kısa bir genelleme yapılacaktır. Uygur Türkçesi gramerinin ses ve yapı özellikleri üzerinde durulacaktır.

TDE 735 Karahanlı Türkçesi I

Bu derste Karahanlı Türkçesi dönemi içinde değerlendirilen Kutadgu Bilig, Divanu Lugati't-Türk, Atebetü'l-Hakayık gibi eserler ele alınacak; seçilen eserlerden hareketle Karahanlı Türkçesinin ses bilgisi, biçim bilgisi, söz dizimi, söz varlığı incelenecektir. Konunun daha iyi anlaşılması için Karahanlı Türkçesi ile diğer tarihî ve modern Türk dilleri arasında karşılaştırmalar yapılarak Karahanlı Türkçesinin tipik özellikleri betimlenecektir.

TDE 737 Harezmi Türkçesi I

Bu derste Harezmi Türkçesi dönemi içinde değerlendirilen Nehcü'l-Feradis, Kıyasü'l-Enbiya, Mu'inü'l-Mürid, Hüsrev ü Şirin, Mukaddimetü'l-Edeb gibi eserler ele alınacak; seçilen eserlerden hareketle Harezmi Türkçesinin ses bilgisi, biçim bilgisi, söz dizimi, söz varlığı incelenecektir. Konunun daha iyi anlaşılması için Harezmi Türkçesi ile diğer tarihî ve modern Türk dilleri arasında karşılaştırmalar yapılarak Harezmi Türkçesinin tipik özellikleri betimlenecektir.

TDE 739 Çağatay Türkçesi I

Orta Türkistan'da Türk devletleri ve Timurular, Çağatay Türkçesinin Türk dili tarihi içerisindeki yeri ve önemi, başlangıç dönemi Çağatay Türkçesi ve önemli şahsiyetleri, Türk kültür ve medeniyet tarihi içerisinde Ali Şir Nevayi gibi konular ekseninde Çağatay Türkçesinin ortaya çıkış şartları ve dönemleri, önemli şahsiyetleri incelenecek; bu döneme ait önemli eserler üzerinden dil incelemesi yapılacaktır.

TDE 741 Özbek Türkçesi I

Özbek Türkçesinin ses ve şekil bilgisi, Eski Türkçe ve Türkiye Türkçesi ile karşılaştırmalı olarak incelenecek, Özbekçe metinler üzerinde okuma ve Türkiye Türkçesine aktarma çalışmaları yapılacaktır.

TDE 743 Osmanlı Türkçesi I

Bu derste Osmanlıca metinler okunacaktır. Metin okumalarından sonra Osmanlıca Türkçesi'nin genel gramer yapısına yer verilir. Gramer konuları şu konuları kapsar: Osmanlı Türkçesi'nde kullanılan ön ve son ekler, Farsça ön ekler, Arapça harf-i cer'ler, izafet terkipleri, vasf-i tekibîler, Farsça'nın sınırlı da umumî bir gramer yapısı işlenir.

TDE 745 Güney-Batı Türk Lehçeleri I

Bu derste Güney-batı Türk lehçelerinin (Gagavuz, Türkiye, Azerbaycan, Türkmen Türkçesi) ses ve şekil bilgisi karşılaştırmalı olarak incelenecek; seçilen metinler üzerinden lehçeler arası aktarma çalışmaları yapılacaktır.

TDE 747 Klasik Arap Edebiyatı Tarihi

Klasik Arap edebiyatının ana kaynakları açıklanır. Klasik Arap edebiyatının yüzyıllara göre öne çıkan özellikleri, şairleri ve eserleri hakkında bilgi verilir. İslamiyetten önceki ve sonraki Arap edebiyatı üzerine değerlendirmeler yapılır. İmrü'l-Kays, el-Haris, Nabîğa ve el-A'sa gibi Muallakatü's-Seb'a şairleri ile Hz. Peygamber dönemi şairlerden Hassan b. Sabit, Ka'b b. Züheyr, Ka'b b. Malik ve Abdullah b. Revaha gibi şairler ve eserleri incelenir.

TDE 749 Klâsik Türk Edebiyatında Nesir I

Klâsik Türk edebiyatının düzyazı metinlerinin çerçevesi çizilerek edebî, tarihî, dinî ve tasavvufî çok sayıda metni (destanî hikâyeler, halk hikâyeleri, menâkıbnâmeler, tezkireler) okuma, anlama ve yorumlama yapılacak. Osmanlı dönemi Türk edebiyatının belli başlı düzyazı türleri ve metinleri tanıtılacak. Osmanlı dönemi edebî metinlerinin sadece şiirden oluşmadığı, o dönemin edebî ve kültürel gereksinimlerini karşılayan çok sayıda düzyazı metninin ve köklü bir nesir geleneğinin olduğu hususu üzerinde durulacak. Osmanlı dönemi destanî hikâyelerinden, menâkıbnâmelerinden, dinî ve tasavvufî metinlerinden örnekler işlenecek ve yerleşmiş bir estetik nesir üslubunun varlığı irdelenecek. Nesir dilinin edebî gelenekteki dönüşümü ve estetik değerleri etraflıca ortaya konulacak.

TDE 753 Mazmunlar

Mazmunun tanımı yapılacak ve mazmun üzerine yapılan çalışmalar değerlendirilecek. Din, tasavvuf, sosyal hayat, mitolojik unsurlar, tabiat, işret hayatı, astronomi, musiki, gelenek ve görenekler, kıssalar, hikâyeler, efsaneler, efsanevî kişiler, ebced, muamma, lugaz, peygamberler, âşık, sevgili ve harflerle ilgili mazmun çalışmaları yapılacak.

TDE 755 Modern Teorilerin Işığında Eski Türk Edebiyatı I

Modern edebiyat teorilerine ait özelliklerden yola çıkılarak; bu teorilerle klasik Türk edebiyatı eserleri arasında ilişki kurulacak ve eserlerin incelemesi yapılacaktır. Tarihsel yaklaşım, psikolojik yaklaşım, metinbilimsel yaklaşım, dilbilimsel yaklaşım, ontolojik analiz metodu hakkında örnek çalışma ve metinlerden hareketle bilgi verilip, uygulama yapılacaktır. Bu amaçla, modern teorilerle geleneğin ilişkisini araştıran kitap ve yazılar gözden geçirilecek. Klasik Türk Edebiyatı sahasında yapılan araştırmalarda farklı disiplinlerin yöntemlerinden yararlanmak, araştırmacı adaylarını bu tür çalışmalardan haberdar etmek ve çalışmalarında yararlanmalarını sağlamak bu dersin amaçları arasındadır.

TDE 757 Sahada Derleme Çalışmaları

Bu derste, halkbiliminin başlıca derleme ve inceleme yöntemleri öğretilecektir. Alan araştırmalarında kullanılan metot ve teknikler anlatılarak gözlem metodu, mülakat metodu, derlemenin vasıfları ve uygulamalı derleme örnekleri kavratılacaktır. Halkbiliminin inceleme alanına giren sözlü, yazılı, görsel, işitsel ve maddi kültür ürünlerinin, yaşadığı sahalardan hangi yöntem ve tekniklerle derleneceğinin teorik ve uygulamalı olarak öğretileceği bu derste, “kaynak kişi”, “saha/alan”, “derleme”, “derlemenin aşamaları”, “objektiflik”, “derleme etiği”, “derlemeci” gibi terimlerden hareketle, iyi bir derlemecinin sahip olması gereken özellikler, derlemenin planlanması işlenecektir. “Ne derleyeceğim?”, “nasıl derleyeceğim?”, “nerede derleyeceğim?”, “ne zaman derleyeceğim?” gibi sorulardan hareketle, yapılacak sistematik derlemelerde zaman kullanımı, derleme öncesi hazırlık, derleme sırası ve derleme sonrasında izlenmesi gereken yollar belirlenerek derlemede yöntem sorunları, derlemede kullanılacak metotlar anlatılarak derlenen metinlerin yazıya geçirilmesi, çözümlenmesi ve yayınlama aşamalarında başvurulacak teknikler işlenecektir.

TDE 759 Halk Edebiyatının Kaynakları

Bu derste, Türk kültürünün gelişim dönemlerinin ve bu dönemlerdeki temel sözlü ve yazılı kaynakların tanınması, kaynakların/metinlerin temel özelliklerinin, üretim amaçlarının, içeriklerinin belirlenmesi, metinler üzerinde yapılan çalışmaların değerlendirilmesi, metin içeriklerinin karşılaştırılabilmesi, kaynakların düşünsel boyutlarının, etkilerinin tanımlanması öğretilecektir. Türk halk edebiyatının “sözlü” ve “yazılı” kaynaklarının tanıtılacağı bu derste, halk edebiyatının sözlü kaynakları “kaynak kişi” ve “anonimlik” meselesi çerçevesinde tartışılacaktır. Halk edebiyatının yazılı kaynaklarına ait örnek metinler ise “Çin Kaynakları” (Tarihleri), “Orhun ve Yenisey Yazıtları”, “Eski Uygur Metinleri”, “Kutadgu Bilig”, “Divanu Lügati’t-Türk”, “Codex Cumanicus”, “Atabetü’l Hakayık”, “Dede Kokut Kitabı”, “Cönkler ve Mecmualar”, başlıca tarih kitapları, masal, fıkra, atasözü kitapları, şairnameler, Menakıbnameler, destan kitapları (Hz. Ali Cenknemeleri, Battalname, Danişmendname, Hamzaname, Saltukname, Cengizname, Hızırnameler vb.) başta Evliya Çelebi Seyahatnamesi, “Seyahatnameler”, “Mesneviler”, “Surnameler”, “Fetvalar” üzerinden incelenecektir.

TDE 761 Türk Topuluklarının Halk Edebiyatları

Bu derste, öğrencilerin Türk Topuluklarına ait sözlü ve yazılı edebi geleneklerin bütüncül olarak ele alınarak aralarındaki benzerlik ve farklılıkları saptamalarına yönelik temel bilgiler öğretilecektir. Türk dünyası coğrafyasının farklı bölgelerinde yaşayan Türk topluluklarının sözlü ve yazılı edebi gelenekleri, bu geleneklerin ortaklıkları, benzerlikleri ve farklılıklarının kavratılacağı derste bu doğrultuda; Balkan (Bulgaristan, Makedonya, Kosova, Romanya ve Gagavuz Türkleri) Türklerinin, Batı Trakya Türklerinin, Irak ve Suriye Türkmenlerinin, Kafkas (Karaçay-Malkar, Kumuk vb.) Türklerinin, Kazak Türklerinin, Kıbrıs Türklerinin, Kırgız Türklerinin, Özbek Türklerinin, Tatar Türklerinin, Türkmenistan Türklerinin, Sibiry (Altay, Hakas, Şor, Tuva, Yakut Türkleri) Türklerinin, Uygur (Doğu Türkistan) Türklerinin halk edebiyatları, Anadolu sahası Türk halk edebiyatları ile karşılaştırmalı bir şekilde tanıtılacaktır.

TDE 763 Türk Edebiyatında Mizah ve Hiciv

Zengin bir geleneğe sahip Türk edebiyatının içinde mizah ve hicivin tarihi üzerinde durulacaktır. Köklü geleneğin meydana getirdiği incelmış zevkin ürünleri olarak bu türlerin gelenek içindeki yeri değerlendirilecektir. Tanzimat sonrası Türk edebiyatında hiciv ve mizah sanatçılarıyla bunların önemli eserleri söz konusu edilecek, bu eserlerin toplumsal ve siyasal etkileri araştırılacaktır. Mizah ve hiciv yazarlarının zamanlarındaki edebiyat ve siyasete bakışı söz konusu edilerek bunların ışığında edebi incelemeler yapılacaktır.

TDE 765 Türk Romanında Tipler

Türk edebiyatında “tip” kavramının etimolojisi üzerinde durulacaktır. Tip ve karakter arasındaki farklar açıklanacaktır. Romanda “tip” kavramı ve kişiler dünyası içindeki yeri, roman kurgusunda tiplerin vazifeleri ile ilgili teorik ve kişi çözümlemesine dayalı bilgiler verilecektir. Türk romanında dikkati çeken belli başlı tipler durulur. Dersin konusuyla ilgili literatür taraması yapılacaktır.

TDE 767 Türk Edebiyatında Psikanalitik Yaklaşımlar

Sanat, edebiyat, psikoloji ve psikanalitik ilişkileri, edebî eserlerdeki psikoloji, sanatçının psikolojisi, Freud, Adler ve Jung'un psikanalizle ilgili düşünceleri, kurdukları ekoller ve edebiyata yaklaşımları, psikanalitik yöntemlerle metin incelemelerinin nasıl yapılacağı, psikolojik edebî metinlerin nasıl inceleneceği, edebî metinlere psikanalitik açıdan nasıl yaklaşılacağı üzerinde durulacak ve literatür taramaları yapılacaktır.

TDE 769 Edebiyat ve Postmodernizm

Avrupa'daki modernizm süreci söz konusu edilecek. Bu dönemde görülen sanatçılar ve oluşturulan edebiyat eserleri söz konusu edilecektir. Bu eserlerin özellikleri tartışılacaktır. Hem siyasal – sosyal hem de edebiyat anlamında modernizmden postmodernizme geçiş süreci incelenecektir. Bu anlamda ilk edebî örnekler incelenecektir. Türk edebiyatında postmodernizmin süreci değerlendirilecek çağdaş postmodern sanat eserleri incelenecektir. Bu eserlerin edebî incelemesi yapılacaktır.

TDE 771 1940 Sonrası Türk Şiiri

Cumhuriyet sonrası Türk edebiyatının genel görüntüsü verilir. Bu anlamda yeni ideolojinin gelişimi ve etkisi söz konusu edilecektir. Erken cumhuriyet aydınlanması sonrasında ortaya çıkan yeni aydın nesil ve bunların oluşturdukları protest şiir söz konusu edilecektir. Döneme damgasını vuran sanatçılar ve önemli eserleri incelenecektir. Dönemin genel özellikleri, kaynakları, poetik yapısı ve eser zenginliğiyle Türk edebiyatındaki yeri değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

TDE 773 Türkiye Türkçesi (Cümle Bilgisi) I

Cümle bilgisinin temel kavram alanı çizilecek, günümüz Türkiye Türkçesini cümle bilgisi açısından ilgilendiren kaynaklar tanınacak, aralarında tasnif, konuyu işleme gibi bakımlardan örtüşen ve ayrılan noktalar üzerinde durulacak, metin incelemeleri yapılacak. Cümle bilgisi açısından metin inceleme yol ve yöntemleri gösterilecektir.

TDE 775 Türkiye Türkçesinde Kelime Grubu İncelemeleri I

Kelime grubunun temel kavram alanı çizilecek, günümüzde kelime gruplarını ilgilendiren söz dizimi kaynakları üzerinde durulacak, aralarında tasnif, konuyu işleme gibi bakımlardan örtüşen ve ayrılan noktalar üzerinde durulacak, metin incelemeleri yapılacak, kelime grubu açısından metin inceleme yol ve yöntemleri gösterilecektir.

TDE 777 Kuzey-Batı Türk Lehçeleri I

Kazak adı, tarihi, Türkçesi ve edebiyatı hakkında kısa bir genelleme yapılacak, Kazak Türkçesi gramerinin ses ve yapı özellikleri üzerinde durulacaktır.

TDE 779 Kuzey-Doğu Türk Lehçeleri I

Saha (Yakut) adı, tarihi, Türkçesi ve edebiyatı hakkında kısa bir genelleme yapılacak, Saha (Yakut) Türkçesi gramerinin ses ve yapı özellikleri üzerinde durulacaktır.

TDE 781 Karşılaştırmalı Çağdaş Türk Lehçeleri I

Türk Dünyası ve bağımsız Türk Cumhuriyetleri hakkında öğrenciler bilgilendirilecek, Türk Dilinin yayıldığı coğrafya ve Türk lehçelerinin sınıflandırılması işlenecek, Türk lehçelerinin sınıflandırılması üzerinde durulduktan sonra Türk lehçelerini birbirinden ayıran temel fonetik ve morfolojik unsurlar üzerine durulacaktır. Kuzeybatı, Güneydoğu, Kuzey ve Güneybatı Türk lehçeleri arasından seçilen metinler üzerinden lehçeler arası aktarma çalışmaları yapılacaktır.

TDE 783 Türk Dili Tarihi I

Türk dilinin en eski dönemlerinden başlayarak tarihî süreç içerisinde geçirdiği değişim incelenecek, Altay Dil Birliği Kuramı, Eski Türkçe ve Orta Türkçe dönemleri değerlendirilecek, Eski ve Orta Türkçe dönemlerinde verilen eserler üzerinde inceleme yapılacaktır.

TDE 785 Genel Dil Bilimi I

Bu derste dilin doğuşu ve ölümü, dillerin tipolojisi, dil evrensellikleri, dil incelemelerinin doğuşu gibi konular Türkçe bağlamında işlendikten sonra, 20. yüzyıl dilbilimi genel hatlarıyla değerlendirilecektir. Ferdinand de Saussure, Edward Sapir, Leonard Bloomfield, Nikolay Trubetskoy, Gustave Guillaume, Lucien Tesniere, Roman Jakobson, Andre Martinet, Zellig Harris, Noam Chomsky'in dil incelemelerine getirdiği yenilikler Yapısal Dilbilim ekseninde karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

TDE 787 Anadolu ve Rumeli Ağızları I

Ağız araştırmaları konusunda temel bilgiler (dilin bir kolu olarak ağız, ağız böğeleri, ağız malzemelerinin derlenmesi, incelenmesi, diğer ağızlar, şiveler ve lehçelerle mukayese), değerlendirildikten sonra, Anadolu ve Rumeli Ağızları üzerinde yapılmış çalışmalar ve yayınların gözden geçirilecek; Anadolu ağızlarının sınıflandırılması ve daha önce yapılan sınıflandırmalardaki kriterler üzerinde durulacak, örnek bir ağız bölgesine ait metinler üzerinde inceleme çalışmaları yapılacaktır.

TDE 789 Türk Dünyası Edebiyatları I

Türk dünyası edebiyatlarının genel bir değerlendirmesi yapılır. Coğrafi ve tarihî olaylar ışığında Türk dünyasının arka planını ve bunlarla edebî metinler arasındaki ilişkiler üzerinde durulur. Günümüz Türk devlet ve toplulukları edebiyatlarının genel görünümü; şahsiyet, eser ve türleri incelenir. Türk dünyasındaki eserlerin diğer Türk devletlerinde ele alınmış şekilleri, ne kadar eserin bir diğer Türk diline tercüme edildiği, Türk devletleri arasında edebiyat ortamının hangi bağlarla iletişim kurduğu, ortak sempozyum, kongre, çalıştay vb. sosyal ve kültürel etkinliklerin neler olduğu ve bunların yeterli olup olmadığı, yeni bilimsel faaliyetlerin ne şekilde teşekkül edebileceği gibi meseleler üzerinde durulacaktır. Türk dünyası edebiyatlarının çeşitli problemleri ve kültürel yapılarıyla ilgili araştırmalar yapılacaktır. Dersin konusuyla ilgili literatür taraması yapılacaktır.

II. YARIYIL SEÇMELİ DERSLER

TDE 702 Eski Türk Edebiyatında Tasvir

Tasvir kavramı ve biçimleri anlatılacak, sonra metinlerden hareketle örnek tasvir uygulamaları gösterilecektir. Klasik Türk edebiyatındaki divan, mesnevi, tezkire, şiir, nazire ve inşa mecmuası gibi manzum ve mensur metinler incelenerek tasvir örnekleri tespit edilecektir. Öğrencilerin manzum ve mensur eserlerde, edebî tasvirleri tespit etmesi ve bu tasvirlerin eserin sanat değerine katkısının belirleyebilmelerini sağlamak bu dersin amacıdır.

TDE 704 Klâsik Türk Şiirinde Muhteva İncelemeleri II

Bu ders, adı ve kodu “TDE 703 Klâsik Türk Şiirinde Muhteva İncelemeleri I” olan dersin devamı olup, “Klâsik Türk edebiyatında sıklıkla kullanılan âşıkâne şiir, rindâne şiir, şûhâne şiir, hikemî şiir, tasavvufî şiir gibi kavramlar; kuramsal çerçeve, tarif ve tasnif, tarihsel gelişim ve temsilcileri açısından ele alınacak ve örnek metinler okunacaktır.” biçiminde belirlenen ders tanımının uygulanmasına devam edilecektir.

TDE 706 Eski Türk Edebiyatında Sosyal Hayat II

Bu ders TDE 705 Eski Türk Edebiyatında Sosyal Hayat I adlı dersin devamı olup, “Klâsik Türk Edebiyatının sosyal arka planını oluşturan eserlerin ve yazarlarının tanınması sağlanacak. Anadolu Beylikler döneminden başlayarak on dokuzuncu yüzyıla kadar edebî eserlere yansıyan; toplumun günlük yaşamı, âdet, gelenek ve görenekleri, inanışları ve siyasî olaylar incelenecek. Klasik Türk edebiyatının kaynaklarından kabul edilen din, tasavvuf, mitoloji, milli malzeme, atasözleri ve deyimler ile çeşitli ilim dallarına ait unsurlar, metinlerden tespit edilerek yorumlanacaktır.” biçiminde belirlenen ders tanımının uygulanmasına devam edilecektir.

TDE 708 Klâsik Türk Edebiyatında Türler II

Bu ders, adı ve kodu “TDE 707 Klâsik Türk Edebiyatında Türler I” olan dersin devamı olup tür kavramının tanımı, kapsamı ve çerçevesi özetlenecek. Klâsik Türk edebiyatında ortaya çıkan türlere genel bir bakışın ardından eleştiri, şikayet veya alay ve şaka içeren türler (hasb-i hâl, hezel, hiciv/hicviye ve latîfe), mevsimleri anlatan türler (bahârîye, sayfiye ve şitâiye), otobiyografi veya biyografiye dayalı türler (sergüzeşnâme, tezkire ve vefeyâtnâme), ölümü anlatan türler (maktel-i Hüseyin ve mersiye), övgü veya tebrik içeren türler (fahriye medhiye, rahşiye ve sıhhatnâme), savaşları, fetihleri ve zaferleri anlatan türler (fethiye/fetihnâme/zafernâme, gazavatnâme ve Selimnâme), sosyal hayatı konu alan türler (kahvenâme, sâkînâme ve sûrnâme) ve tahmin ve yorum içeren türler (fâlnâme ve kıyafetnâme) üzerinde durulacak.

TDE 710 Klâsik Türk Edebiyatı Kaynaklarından Tezkireler

Klâsik Türk edebiyatının birincil başvuru kaynağı olan şuarâ tezkirelerinin genel özellikleri ile şiir ve şâire dair içerdikleri değerlendirmeler dikkate alınarak bu metinlerin edebiyat tarihi açısından değerleri ortaya konulacak. Tezkire geleneğinin başlangıcı ve Osmanlı sahası tezkirelerine kadar bu türün gösterdiği karakteristik özellikler incelenecek. Tezkire metinleri edebiyat tarihleriyle ilişkilendirilecek ve modern bir edebiyat tarihi yazımında tezkirelerin konumu sorgulanacak. Tezkireler hakkında teorik bilgiler verilecek ve ardından farklı tezkirelerde yer alan aynı maddeler karşılaştırılacak.

TDE 712 Alegori ve Alegorik Eserler

Alegori teriminin anlamı ve tarihi gelişimi üzerinde durulacaktır. Alegorinin Türk edebiyatındaki varlığı üzerinde durularak edebi eserlere bu anlatım tarzının nasıl yansıdığı hususu belirtilecektir. Özellikle de şiirdeki yansımalarının tespit edilmesi sağlanacaktır. Kutadgu Bilig, Mantıku't-Tayr, Harname, Çengname, Şem ü Pervane, Beng ü Bade, Şah u Geda ve Hüsn ü Aşk gibi eserlerde yer alan alegorik unsurlar üzerinde de değerlendirmeler yapılacaktır.

TDE 714 İslami Türk Destanları

Bu derste, Türk Dünyasında “epik destan” türünün doğuşunun altında yatan sosyo-kültürel ve tarihi dinamikler kavratılacaktır. Epik destan türünde geçmişten günümüze tasnif denemeleri hakkında genel bilgi aktarılacak, Türklük dünyasında destan ve destancılık geleneklerinin icracıları ve icra ortamları tanıtılacak, Türk dünyasında epik destan türünün doğuşu, tasnifi, tematik, yapısal, işlevsel ve bağlamsal özellikleri ele alınacaktır. “Destan” terimi ve Türk dünyası destan geleneği, destan icrasının yapısal özellikleri ve kültürel bağlam içerisinde destan türünün sosyo-kültürel işlevleri incelenecektir. Derste, Türk dünyası epik destan geleneği ile bu geleneğin İslamiyet’in kabulünden sonra şekillenen Türk destancılık geleneği ile olan ilişkisi karşılaştırmalı bir şekilde anlatılacaktır. Bu kapsamda; “Destan”, “Destancı”, “Sözlü Destan”, “Yazılı Destan”, “Efsane”, “Menkıbe”, “Battalnâme”, “Cengiznâme”, “Cenknâme”, “Dânişmendnâme”, “Hamzanâme”, “Manas”, “Menakıpnâme”, “Saltuknâme” “Velayetnâme” gibi terimlerden hareketle Türk destancılık geleneği, Türk destanlarının tasnifi, İslami dönem Türk destanları konuları, İslami dönem Türk destanları ve destancılık geleneği gibi başlıca konular, İslamiyet sonrası oluşan destan metinleri örnekleminde değerlendirilecektir.

TDE 716 Türk Halk Nesri İncelemeleri

Bu derste, Türk halk edebiyatının anlatım türlerinin meseleleri, halk edebiyatı türleriyle ilgili teorilerin değerlendirilmesi; halk hikâyesi ile efsane, memorat, fıkra türlerinin tematik, bağlamsal, yapısal, işlevsel özelliklerinin yanında üslup, form ve dile ait özellikleri ele alınacaktır. Bu derste, Türk halk edebiyatı geleneği içerisinde şekillenmiş düzyazıya dayalı (mensur) türler tanıtılarak bunlara yönelik seçme metinlerin stilistik incelemesi yapılacaktır. Bu doğrultuda derste; Türk mit, masal, halk hikâyesi, efsane, memorat, menkıbe, fıkra, Karagöz, Ortaoyunu, Meddah, atalarsözü, deyimler gibi türlerin başlıca örnekleri aracılığıyla bu türlerin icra ve üslup özellikleri, anlatı düzlemleri, anlatımda kullanılan yerleşik yöntem ve teknikler, söylem özellikleri, bunlarda ele alınan başlıca konu ve motiflerin Türk halk kültüründeki yeri vb. konular incelenecektir. Türk halk edebiyatının nesir özelliği taşıyan türleri ve bunların analizi üzerinden halk edebiyatı metinlerinin tasnifi, bunların incelenmesinde kullanılacak geleneksel ve çağdaş edebiyat teorileri kavratılarak öğrencilerin Türk halk nesri ürünlerini incelemelerine yönelik çalışmalarında bunlardan nasıl istifade edebilecekleri kavratılacaktır.

TDE 718 XX. Yüzyıl Türk Romanı

Türk edebiyatı içinde romanın yeri üzerinde durulacak. Başlangıcından beri geçirdiği süreç söz konusu edilerek Mustafa Nihat Özün’ün Türkçede Roman başta olmak üzere konuyla ilgili belli başlı eserlerden hareketle Türk romanının gelişim seyri değerlendirilecek. XX. Yüzyıla gelindiğinde toplumsal gelişmelerin ışığında romanın durumu söz konusu edilecek. Döneme damga vuran romancılar ve eserleri söz konusu edilerek roman anlayışları ve romancıların bakış açısı zenginlikleri üzerinde durulacaktır. Bu anlamda farklı romanlar üzerinde yapı ve tema incelemeleri yapılacak malzemenin el verdiği ölçüde değişik değerlendirmeler yapılacaktır.

TDE 720 Karşılaştırmalı Türk Şiiri

Türk şiirinin ilk örneklerinden başlayarak şiirde meydana gelen değişim ve dönüşümler, devirler arasında mukayese yapılarak, farklılaşmanın metinlerdeki yansımaları üzerinde durulur. Örnek şiir metinlerinden hareketle, Tanzimat’tan günümüze kadar Türk şiirinin özellikleri üzerinde durularak, tahlil ve karşılaştırmalar yapılır. Dersin konusuyla ilgili literatür taraması yapılır.

TDE 722 Karşılaştırmalı Türk Tiyatrosu

Türk tiyatrosunun tarihi gelişimi söz konusu edilecek Tanzimat öncesi tiyatrosunun Tanzimat sonrasına etkisi değerlendirilecektir. Tanzimat sonrası Türk tiyatrosundaki yeni gelişmeler anlatılacak, Batı etkisi üzerinde durulacaktır. Türk tiyatro tarihi üzerinde bibliyografya yapılacak ve tarihi gelişimi değerlendirilecektir. Bu anlamda gerek Batı ve gerekse Türk edebiyatı içinden metinlerarası ilişki çalışmaları yapılacaktır.

TDE 724 Yeni Türk Edebiyatının Kaynakları

Genel olarak Türk edebiyatına bir bakıştan sonra Tanzimat döneminin gerekçesi üzerinde durulur. Çağdaşlaşma süreci içinde edebiyatın rolü anlatılır. Çağdaş yaşamın içinde geleneğin rolü vurgulanarak geleneğin unsurları söz konusu edilir. Bu anlamda Yeni Türk Edebiyatını yapan unsurlar değerlendirilir. Divan edebiyatı, halk edebiyatı, Batı edebiyatı başta olmak üzere kültürel alt yapıyla ilgili unsurlar değerlendirilir. Buna binaen çağdaş Türk edebiyatı sanatçılarının eserlerini yapan unsurlar söz konusu edilerek başta süreli yayınlar, antolojiler, yıllıklar, arşiv belgeleri üzerinden çalışmalar yapılacaktır.

TDE 726 Eski Anadolu Türkçesi II

XIV. ve XV. yüzyıl Anadolu merkezli Oğuz Türkçesi üzerinde durulacak, dönemle ilgili metinler incelenecek, cümle bilgisi açısından dönem metinleri üzerinde alıştırmalar yapılacaktır.

TDE 728 Türkiye Türkçesi (Yapı Bilgisi) II

Kelime türleri üzerinde durulacak, yapı bilgisinin temel sorunları ele alınacak, günümüz Türkiye Türkçesini yapı bilgisi açısından ilgilendiren sorunlarına değinilecek, metin incelemeleri yapılacaktır.

TDE 730 Orhon Türkçesi II

Tonyukuk Yazıtı olarak bilinen Eski Türkçe metinler okunup anlamlandırılacak, metinler üzerinde ses, yapı ve cümle bilgisi incelemeleri yapılacaktır.

TDE 732 Eski Uygur Türkçesi II

Aç Pars hikâyesi olarak bilinen Eski Uygurca metin okunup anlamlandırılacak, metin üzerinde ses ve yapı bilgisi incelemeleri yapılacaktır.

TDE 734 Yeni Uygur Türkçesi II

Uygur Türkçesi ve edebiyatı hakkında kısa bir genelleme yapılacak, Uygur Türkçesi metinlerini ses, yapı ve cümle bilgisi açısından ele alınacaktır.

TDE 736 Karahanlı Türkçesi II

Bu derste, Karahanlı Türkçesi dönemi içinde değerlendirilen Kutadgu Bilig, Divanu Lugati't-Türk, Atebetü'l-Hakayık gibi eserler ele alınacak; seçilen eserlerden hareketle Karahanlı Türkçesinin ses bilgisi, biçim bilgisi, söz dizimi, söz varlığı incelenecektir. Konunun daha iyi anlaşılması için Karahanlı Türkçesi ile diğer tarihî ve modern Türk dilleri arasında karşılaştırmalar yapılarak Karahanlı Türkçesinin tipik özellikleri betimlenecektir.

TDE 738 Harezmi Türkçesi II

Bu derste Harezmi Türkçesi dönemi içinde değerlendirilen Nehcü'l-Feradis, Kısasü'l-Enbiya, Mu'inü'l-Mürid, Hüsrev ü Şirin, Mukaddimetü'l-Edeb gibi eserler ele alınacak; seçilen eserlerden hareketle Harezmi Türkçesinin ses bilgisi, biçim bilgisi, söz dizimi, söz varlığı incelenecektir. Konunun daha iyi anlaşılması için Harezmi Türkçesi ile diğer tarihî ve modern Türk dilleri arasında karşılaştırmalar yapılarak Harezmi Türkçesinin tipik özellikleri betimlenecektir.

TDE 740 Çağatay Türkçesi II

Bu derste, Klasik ve Klasik Dönem Sonrası Çağatay Türkçesi dönemlerinin önemli şahsiyetleri ve eserleri üzerinde durulacaktır. Ali Şir Nevayi, Hüseyin Baykara, Babür, Ebu'l-Gazi Bahadır Han gibi şahsiyetlerin hayatı ve eserleri işlenecek; seçilen eserler üzerinde ses, şekil bilgisi ve anlam bilimi incelemeleri yapılacaktır.

TDE 742 Özbek Türkçesi II

Bu derste, Özbek Türkçesinin Türk dili içerisindeki yeri tayin edildikten sonra Özbek Edebiyatının önemli şahsiyetleri ve eserleri üzerinde durulacak; seçilen metinler üzerinde dil ve üslup incelemesi yapılacaktır.

TDE 744 Osmanlı Türkçesi II

Bu derste Osmanlı Türkçesinde Arapça ve Farsça unsurlar üzerinde durulduktan sonra matbu ve yazma eserler okunacak, bu eserler üzerinde dil incelemesi yapılacaktır.

TDE 746 Güney-Batı Türk Lehçeleri II

Bu derste Güney-batı Türk lehçelerinin (Gagavuz, Türkiye, Azerbaycan, Türkmen Türkçesi) ses ve şekil bilgisi karşılaştırmalı olarak incelenecek; seçilen metinler üzerinden lehçeler arası aktarma çalışmaları yapılacaktır.

TDE 748 Klasik Türk Edebiyatında Nesir II

Bu ders, TDE 749 Klasik Türk Edebiyatında Nesir I adlı dersin devamı olup “Klâsik Türk edebiyatının düzyazı metninin çerçevesi çizilerek edebî, tarihî, dinî ve tasavvufî çok sayıda metni (destanî hikâyeler, halk hikâyeleri, menâkıbnâmeler, tezkireler) okuma, anlama ve yorumlama yapılacak. Osmanlı dönemi Türk edebiyatının belli başlı düzyazı türleri ve metinleri tanıtılacak. Osmanlı dönemi edebî metninin sadece şiirden oluşmadığı, o dönemin edebî ve kültürel gereksinimlerini karşılayan çok sayıda düzyazı metninin ve köklü bir nesir geleneğinin olduğu hususu üzerinde durulacak. Osmanlı dönemi destanî hikâyelerinden, menâkıbnâmelerinden, dinî ve tasavvufî metinlerinden örnekler işlenecek ve yerleşmiş bir estetik nesir üslubunun varlığı irdelenecek. Nesir dilinin edebî gelenekteki dönüşümü ve estetik değerleri etraflıca ortaya konulacak.” biçiminde belirlenen ders tanımının uygulanmasına devam edilecektir. Ayrıca klasik Türk edebiyatı nesir türlerinden olan sade, orta ve süslü nesre ait örnek metinler tespit edilip incelenecektir. Sinan Paşa, Veysi ve Nergisi gibi yazarlar ve eserlerinden bahsedilecektir. Tazarrurname, Meşairü’ş-Şuara, Aşık Paşazade Tarihi, Adab-ı Zurefa, Evliya Çelebi Seyahatnamesi gibi eserler okunacak. Seci kavramı ve çeşitleri üzerinde de durulacaktır.

TDE 750 Eski Türk Edebiyatında Şerh Geleneği

Klâsik Türk edebiyatında şerh, şerhin tanımı, kapsamı, tarihî gelişimi, ve klâsik ve modern şerh yöntemleri belirtilecek. Klâsik şerh kitapları ve belli başlı şârihler (şerhçiler) hakkında genel bilgi verilecek. Osmanlı dönemi meşhur şârihler ve eski kültürde en fazla şerh edilen metinler üzerinde durulacak. Şerh metodolojisini tespitiye yönelik çalışmaların değerlendirilmesi yapılacak. Mesnevi, Hafız Divanı, Tuhfe-i Şahidî gibi önemli eserlerin Türkçe şerhleri üzerinde karşılaştırmalı çalışmalar yapılacaktır.

TDE 752 Divan Estetiği

Estetik kavramı ve edebi kuramlar içinde estetiğinin yeri konusunda yazılan kaynaklar incelenir. Klasik Türk edebiyatı poetikası üzerine yapılan çalışmalar okunur. Divan şairi ve şiirinin, estetik ve sanat anlayışı üzerine yaptığı değerlendirmeler tespit edilir. Divan dibacelerinde, tezkire mukaddimelerinde, belagat kitaplarında ve divan şiirlerinde; şair ve yazarların şiir ve şair hakkındaki, güzellik ve aşk hakkındaki görüşlerinin taranarak incelenir.

TDE 754 Modern Teorilerin Işığında Eski Türk Edebiyatı II

Bu ders çerçevesinde önemli modern edebiyat teorilerinin, temel eserlerden yola çıkılarak eski edebiyatla ilişki kurularak incelemesi yapılacaktır. Bu amaçla, modern teorilerle geleneğin ilişkisini araştıran kitap ve yazılar gözden geçirilecektir. Modernite ve modern sonrasında geleneğin farklı görüntülerinin tespitiye çalışılması da bu dersin amaçları arasındadır.

TDE 756 Sebki Hindî

Klasik Türk edebiyatında 17. yüzyıl başlarından itibaren görülmeye başlanan üslûptaki değişme ve çeşitlenmeler ele alınacak; Sebki Hindî'nin kuramsal çerçevesi, tarihsel gelişimi ve özellikleri ortaya konacak; Sebki Hindî'nin Türk edebiyatındaki önemli temsilcilerinin eserleri üslûp bakımından incelenecektir.

TDE 758 Mitoloji Araştırmaları

Bu derste, Türk mitolojisinin geçmişten günümüze ana hatları ile sözlü yazılı ve diğer kaynakları öğrenciye kavratılacaktır. Mitoloji ve diğer sosyal bilimlerdeki ilişkiler, mitoloji araştırmalarının kapsamı, konusu, yöntem ve temel ilkeleri ele alınacaktır. Bu bağlamda mit ve ritüel ilişkisi, Türk mitlerinin tematik özellikleri, Türk mitlerinin yapısal özellikleri, Türk mitlerinin işlevsel özellikleri ve mitoloji ve yazılı edebiyat ilişkisi üzerinde durulacaktır. Dersi alanlar, halk dini ve mitoloji arasındaki ilişkiyi anlayacak; halk inançları ve Türk mitolojisi arasındaki ilişkiyi çözümleyebilecek; Türk mitolojisindeki költ kavramları hakkında bilgi sahibi olacak; Türk Mitolojisinin hangi költleri içerdini ve buna bağlı olarak da Türk mitolojisi çalışmalarının problemlerini öğrenecektir.

TDE 760 Halk Şiiri İncelemeleri

Bu derste, halk Şiiri ve aşıklık geleneğinin başlangıcından günümüze gelişim süreci ve kökeni kavratılacak, seçilen eserleri tema, bağlam, yapı, işlev, dil ve anlatım tutumu bakımından detaylı olarak nasıl tahlil edileceği öğretilenektir. Bu doğrultuda derste Türk halk Şiiri geleneğinin kökenleri, başlangıcından günümüze kadar gelişim süreci, halk Şiirinde tür, şekil, içerik ve icra (bağlam) özellikleri, “Ağıt”, “Anonim”, “Âşık”, “Atışma”, “Ayak”, “Ezgi”, “İlahi”, “Kalem Şairi/Şuarası”, “Kahvehane”, “Koçaklama”, “Koşma”, “Mani”, “Meydan Şairleri”, “Nefes”, “Ninni”, “Nutuk”, “Ozan”, “Saz Şairi”, “Semai”, “Taşlama”, “Usta-Çırak”, “Varsağı”, “Tasavvuf”, “Türkü” vb. terimler üzerinden ve seçilmiş halk Şiiri örneklerinden hareketle kavratılacaktır. Bu doğrultuda; başta Âşık Ömer, Âşık Şenlik, Dadaloğlu, Erzurumlu Emrah, Eşrefoğlu Rumî, Karacaoğlan, Kaygusuz Abdal, Koroğlu, Gevherî, Sümmanî, Seyranî, Yunus Emre, Hatayî olmak üzere, halk Şiiri geleneğinde isimleri belirleyici olan şairlerin Őiirleri şekil, içerik ve üslup özellikleri bakımından, geleneğin yerleşik kodları ekseninde çözümlenecektir. “Anonimlik” ve “bireysellik” tartışmaları bağlamında çağdaş Şiir çözümlenme yöntemleri aracılığıyla, Türk halk Şiiri incelemelerinde izlenebilecek başlıca yollar ve yararlanılabilecek temel yaklaşımlar, örneklerle açıklanacaktır.

TDE 762 Tahkiye Geleneği ve Türk Hikâyeciliği

Dede Korkut hikâyeleri ve halk hikâyeciliği başta olmak üzere Divan edebiyatında hikâyenin yerini alan türler üzerinde durulur. Türün edebiyatımızdaki yeri değerlendirilir. Tanzimat döneminde Batı eksenli hikâyenin özellikleri incelenerek gelenekle ilişkisi söz konusu edilir. Tanzimat sonrası Türk hikâyesinin gelişim seyri söz konusu edilir. Başlangıcından beri önemli hikâye yazarları ve dönemiyle ilişkileri incelenir. Türle ilgili ayrıntılı bir bibliyografya ve tarihi seyir çalışması yapılacaktır.

TDE 764 Karşılařtırılmalđ Türk Romanı

İlk roman örneklerimizden başlayarak günümüz romanlarına kadar Türk romanının geçirdiği merhaleler ve değişimler üzerinde durulur. Yöntem olarak hem dönemlerarası karşılaştırma hem de dünya edebiyatlarıyla karşılaştırma yolu seçilir. Modern roman, çağdaş roman, postmodern roman kavramları üzerinde durulur. Farklı edebi dönemlerde yazılmış roman örneklerinden seçme yapılarak, metinler arasındaki benzerlik ve farklılıklar tahlile yönelik karşılaştırmalarla ortaya konur. Dersin konusuyla ilgili literatür taraması yapılır.

TDE 766 Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatının tanımlanması, çocuk edebiyatının türleri ve çocuğa görelilik, dünya ve Türk edebiyatlarında çocuk edebiyatının tarihsel gelişimi, yaş gruplarına göre çocuk edebiyatı metinlerini belirleme yöntemleri, çocuk psikolojisi ve çocuk edebiyatı, değerler eğitimi ve çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatının çocuk sineması, çocuk tiyatrosu, çizgi film, animasyon çocuk filmleri, çizgi romanlar, çocuk şarkıları ve çocuk dergileri ile ilişkileri, çocuk dergilerinin ve kitaplarının kapak, sayfa düzenlemeleri, mizanpaj teknikleri, yetişkinler için oluşturulan edebî eserlerin, Türk klasiklerinin çocuk edebiyatına uyarlanması ve yeniden yaratılmaları, bunun yöntemleri, çocuk edebiyatı metinlerinin incelenme yöntemleri üzerinde durulacak ve literatür taramaları yapılacaktır.

TDE 768 Poetikalar

Dünya edebiyatında poetikadan başlayarak kelimedenden hareketle kavramın tartışılması yapılacak, dünya edebiyatlarında kavramın gelişimi ve önemli örnekleri üzerinde durulacak. Türk edebiyatında poetika kavramının girişi söz konusu edilecek. Tanzimattan beri poetika yazmış yazarlarımızın metinleri ele alınacak. Bununla birlikte poetik şiir örnekleri söz konusu edilecek, bundan hareketle sanatçıların poetik metinleriyle devir özellikleri karşılaştırılacaktır.

TDE 770 Metinlerarasılık

Karşılaştırmalı edebiyat ve metinlerarasılık, metinlerarasılıkla ilgili tanımlamalar ve yaklaşımlar, sosyal bilimler, metinlerarasılık ve disiplinlerarası çalışmalar, edebî eserin kaynakları ve metinlerarasılık açısından önemi, “parçalılık”, “eksilti”, “süreksizlik”, “kopukluk”, “uzatı”, “örgü metin”, “parodi” (yansılama), “ana metin”, “alt metin”, “alıntı”, “gönderge”, “gizli alıntı” (aşırma), “anıştırma”, “yansılama”, “öykünme”, “dönüştürme”, “kolaj”, “brikolaj”, “iç anlatı” terimleri üzerinde durulacak, bunlar örnek metinlerde aranacak ve literatür taramaları yapılacaktır.

TDE 772 Türkiye Türkçesi (Cümle Bilgisi) II

Cümle bilgisinin temel kavram alanı yeniden hatırlanacak, günümüz Türkiye Türkçesini cümle bilgisi açısından ilgilendiren sorunlar üzerinde durulacak, metin incelemeleri yapılacak, cümle bilgisi açısından metin inceleme yol ve yöntemleri gösterilecektir.

TDE 774 Türkiye Türkçesinde Kelime Grubu İncelemeleri II

Kelime grubunun temel kavram alanı çizilecek, günümüz Türkiye Türkçesini takısız isim tamlaması gibi kelime grubu açısından ilgilendiren sorunlar üzerinde durulacak, metin incelemeleri yapılacak, kelime grubu açısından metin inceleme yol ve yöntemleri gösterilecektir.

TDE 776 Kuzey-Batı Türk Lehçeleri II

Kırgız adı, tarihi, Türkçesi ve edebiyatı hakkında kısa bir genelleme yapılacak, Kırgız Türkçesi gramerinin ses ve yapı özellikleri üzerinde durulacaktır.

TDE 778 Kuzey-Doğu Türk Lehçeleri II

Tuva adı, tarihi, Türkçesi ve edebiyatı hakkında kısa bir genelleme yapılacak, Tuva Türkçesi gramerinin ses ve yapı özellikleri üzerinde durulacaktır.

TDE 780 Karşılaştırmalı Çağdaş Türkçeleri II

Kuzeybatı, Güneydoğu, Kuzey ve Güneybatı Türk lehçeleri arasından seçilen metinler üzerinden lehçeler arası aktarma çalışmaları ve karşılaştırmaları dil incelemeleri yapılacaktır.

TDE 782 Türk Dili Tarihi II

Bu derste Harezmi Türkçesinden itibaren Eski Anadolu Türkçesi, Çağatay Türkçesi ve Kıpçak Türkçesi dönemleri incelenecektir. Bu dönemde verilen eserler üzerinde durulduktan sonra Modern Türkçe Çağı (Osmanlı ve Türkiye Türkçesi) değerlendirilecek, Türkiye Dil Devrimi, Güneş Dil Teorisi, Sovyet İhtilalleri ve Türk Dünyasında yeni yazı dillerinin kurulması konuları işlenecektir.

TDE 784 Genel Dil Bilimi II

Bu derste Yapısal Dilbilim genel hatlarıyla değerlendirildikten sonra 21. Yüzyıl ve günümüz dilbilimi işlenecektir. Dilbilimin dalları olan Sesbilim, Sözlükbilim, Anlambilim, Toplumdilbilim, Ruhdilbilim ve Göstergibilim kavram ve kuramları incelenecektir.

TDE 786 Anadolu ve Rumeli Ağzları II

Bu derste seçilen metinler üzerinde Anadolu ve Rumeli ağzlarının ses ve şekil bilgisi karşılaştırmalı olarak işlenecektir. Sahada derleme konusu üzerinde teorik olarak durulduktan sonra öğrencilerin konu ile ilgili uygulama yapması sağlanacaktır.

TDE 788 Türk Dünyası Edebiyatları II

Günümüz Türk dünyası edebiyatı metinleri türlerine göre (şiiir, roman, hikâye vb.) belli başlı eserler üzerinde durulur. Temel metinler ele alınarak tahlil edilmeye çalışılacaktır. Türk dünyasının önemli tarihî ve siyâsî olaylarının metinlere ne şekilde yansıdığı, edebiyat ve coğrafyanın ilişkisi önemli metinlerden hareketle incelenecektir. Bağımsız Türk devletlerinden Azerbaycan, Kazakistan, Türkmenistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetleri'nin önemli edebiyatçıları üzerinde durularak, bu ediplerin önemli eserleri incelenerek tahlil edilecektir. Seçilen eserler şekil, dil, üslup ve muhteva açısından incelenecektir. Federal veya özerk durumdaki Türk topluluklarının belli başlı edebî şahsiyetleri ve eserlerinden bahsedilecektir. Dersin konusuyla ilgili literatür taraması yapılacaktır.

II. YARIYIL ZORUNLU DERSLER

TDE 700 Seminer

Tezin konusu ile ilgili gerekli ön hazırlığın yapılması, Konunun tespiti, Taranan kaynakların tez hocasıyla tartışılması, tezle ilgili malzemenin öğrenci tarafından değerlendirilmesi, tezle ilgili malzemenin bilgisayara girilmesi, tezle ilgili malzemenin bilgisayara girilmesi, tezle ilgili malzemenin bilgisayara girilmesi, tezin danışman tarafından kontrol edilmesi, tezin danışman tarafından kontrol edilmesi, tez yazımı ve kontrolün bitirilmesi, tez yazımı ve kontrolün bitirilmesi.

TDE 801 Uzmanlık Alan Dersi

Öğrencilere, kendi alanlarıyla ilgili çalışma konusu seçebilme, veri toplama, araştırma yöntemlerini tez çalışmasına uygulayabilme, toplanan verileri tasnif etme, değerlendirme ve metin haline getirme becerisi kazandırılmakta; tez konusuyla ilgili olarak ortaya çıkan sorunlar tartışılmakta ve tez çalışmasında öngörülen plana uygun olmayan yönler gözden geçirilerek, çelişki ve tutarsızlıklardan kurtulma alışkanlığı kazandırılmaktadır.

III. YARIYIL ZORUNLU DERSLER

TDE 800 Doktora Yeterlik

Öğrencinin, çalışma alanında edinmesi ve yapacağı bilimsel çalışmalarda kullanması gereken temel bilgi ve yeterliliklere sahip olup olmadığı ölçülür. Doktora çalışmasında ve diğer akademik çalışmalarında başvuracağı temel literatür bilgisini edinme ve bu doğrultudaki başlıca araştırma ve inceleme yöntem ve tekniklerini kullanabilme becerisi değerlendirilir.

TDE 801 Uzmanlık Alan Dersi

Öğrencilere, kendi alanlarıyla ilgili çalışma konusu seçebilme, veri toplama, araştırma yöntemlerini tez çalışmasına uygulayabilme, toplanan verileri tasnif etme, değerlendirme ve metin haline getirme becerisi kazandırılmakta; tez konusuyla ilgili olarak ortaya çıkan sorunlar tartışılmakta ve tez çalışmasında öngörülen plana uygun olmayan yönler gözden geçirilerek, çelişki ve tutarsızlıklardan kurtulma alışkanlığı kazandırılmaktadır.

IV. / V. / VI. / VII. / VIII. YARIYIL ZORUNLU DERSLER

TDE 802 Doktora Tezi

Alanında edinmiş olduğu bilgi ve yeterlilikleri doktora çalışmasında kullanabilme yetisi kazanır. Alanında kazanmış olduğu mevcut bilgi ve becerilerini, güncel çalışmaları da takip ederek, alanındaki diğer uzman kişilerle tartışıp değerlendirebilecek seviyede geliştirir.

TDE 801 Uzmanlık Alan Dersi

Öğrencilere, kendi alanlarıyla ilgili çalışma konusu seçebilme, veri toplama, araştırma yöntemlerini tez çalışmasına uygulayabilme, toplanan verileri tasnif etme, değerlendirme ve metin haline getirme becerisi kazandırılmakta; tez konusuyla ilgili olarak ortaya çıkan sorunlar tartışılmakta ve tez çalışmasında öngörülen plana uygun olmayan yönler gözden geçirilerek, çelişki ve tutarsızlıklardan kurtulma alışkanlığı kazandırılmaktadır.